



GERT VAN DE BOR

PLAATS: KOOTWIJKERBROEK (GLD.)

BEDRIJF: 1000 KEMPISCHE HEI-
DESCHAPEN. CA 100 HECTARE
BEGRAZINGSGEBIEDEN. 8 HA EIGEN
GRASLAND, 7 HA LOSSE PACTH. 40
MELKKOEIEN. VERHUUR STAL VOOR
500 VLEESVARKENS. 2 MEDEWERKERS
WEBSITE: WWW.GRAZERIE.NL

Begrazing is mooie tweede tak

Vier jaar geleden startte Gert van de Bor naast zijn melkvee- en varkensbedrijf een begrazingsbedrijf met schapen. De start viel niet mee. Het was meer werk dan hij had verwacht. Inmiddels loopt het lekker. Met duizend ooien en twee medewerkers is het flink aanpoten, maar goed te doen.

Gert van de Bor uit Kootwijkerbroek gaat het liefst door zoals het nu gaat. “Ik hoef niet uit te breiden. Er is werk genoeg. Natuurlijk, als er een opdracht wegvalt, moet er een andere voor in de plaats komen. En als er eentje bijkomt, ga ik ook zeker praten. Maar ik steek niet veel energie in meer begrazingswerk. Het is goed zo.” Vier jaar geleden nam hij Grazerie Landschapsbeheer in het Brabantse Uden over van Eric Verstappen en Louise Liebenberg die naar Canada emigreerden. Van de Bor werd erop geattendeerd door een voervertegenwoordiger die wist dat hij op zoek was naar een nieuwe tak met schapen. “Die vergen geen grote investering”, aldus Van de Bor. Hij had veertig koeien aan de melk en vijfhonderd vleesvarkens. Meer melkvee zou te veel kosten. Met varkens mesten is hij gestopt. “Daar lag niet mijn passie.”

BANK OVERTUIGEN

Van de Bor had al veertig schapen om het grasland netjes te houden. “Ik ben twee keer in Uden wezen kijken. Dat Kempische Heideschaap vond ik mooi en ik was onder de indruk van zijn kudde-instinct. Het werken met honden vond ik ook indrukwekkend. Eric was open over zijn bedrijf, over wat ik er financieel van kon verwachten. Zoals zij werkten met de begrazingsprojecten, kon het maar net. Zij hadden niet voor niets andere activiteiten ernaast.”

Gert van de Bor verweidt zijn schapen op één van de dijken die zijn dieren begrazen.

Van de Bor kon zijn bank overtuigen van het rendement van de investering. “Als ik een herder voor de schapen zou hebben, kon ik het melkvee houden en het schapenwerk ondersteunen. De uren die ik overhad, kon ik dan goed benutten. Eric en Louise hadden een fulltime herder en twee parttimers. Ik dacht dat het met één herder moest kunnen. Die andere twee hebben het eerste jaar wel veel bijgesprongen.” Binnen een paar maanden was de deal rond. Van de Bor kocht de zeshonderd ooien, plus auto en grote trailer, en nam de begrazingsprojecten over. De bedoeling was binnen drie jaar de investering terug te verdienen. Dat is redelijk gelukt.

UITGEBREID

Vrij snel breidde de schapentak zich uit. Van de Bor deed al begrazingsprojecten voor het waterschap in de buurt, maar de gemeente Amersfoort zocht ook een

kudde. De klus ging naar hem, waardoor het aantal schapen naar duizend groeide. Hij plaatste een tweedehandse tunnelkas waarin hij ooien met lammeren na het aflammeren kon houden.

Het werk nam hem echter meer in beslag dan hij had verwacht. Dat kwam door praktische zaken, zoals het complexe in-tekenen van percelen voor grondgebruik en het drie tot vier keer per week naar de kuddes gaan kijken. Daarnaast moest Van de Bor wennen aan het delegeren van werk. “Ik moest leren met personeel om te gaan. Bij de koeien en varkens was ik juist steeds meer zelf gaan doen, omdat ik minder mensen in de stal wilde in verband met ziekte-insleep. Nu moet ik het werk overlaten aan herders Willo en Maykel. Ik houd nog wel elke dag in een agenda bij waar mijn schapen lopen. Blijkbaar wil ik controle houden. Misschien niet zo slim van me.” >>

Lammerenproductie

Werpende ooien	ca. 750
Gespeende lammeren per werpende ooi	1,3
Gemiddeld afzetgewicht ramlammeren	35-40 kg
Gemiddeld afzetgewicht ooilammeren	28-32 kg
Leeftijd bij afleveren vleeslammeren (van Suffolk en Charollais)	ca. 10 wkn
Leeftijd bij afleveren Kempische rammetjes	ca. 13 wkn
Aanhoudingspercentage na slachten vleeslammeren	ca. 47%
Aanhoudingspercentage na slachten Kempische rammen	ca. 45%
Gemiddelde opbrengstprijis per kg geslacht (2012)	€ 6,00

Tegen de provisorische stalruimte van zeecontainers met een afdak plaatste Van de Bor een tunnelstal.

Grofweg lopen de schapen van april tot november op de terreinen die ze moeten begrazen: voornamelijk op dijken en in Amersfoort op allerlei terreinen. Verder zijn er kleinere projecten: een golfbaan, een particulier natuurgebied, een paardenhouder die het gras kort wil. Vanaf november gaan de schapen naar veehouders. "Dat gaat vrij gemakkelijk", zegt Van de Bor. "We lopen er al in de buurt op dijken en krijgen vanzelf con-

'Ik speen niet. Dat kost een tot twee weken groei'

tact." Tegen de tijd dat het aflamseizoen nadert, in januari, verhuizen de dieren naar percelen van veehouders dicht bij huis. Als de eerste ooien beginnen met werpen, komen de dieren op een huiskavel van twee hectare. De schapen lammeren in de wei af en gaan daarna met kroost in een kraamhokje in de oude koe-stal om een goede binding tussen ooi en lam op te bouwen. Na een dag of drie komen ze in de tunnelstal. Daar blijven ze tot de lammeren slachtrijp van onder de ooien worden verkocht en de ooien naar buiten gaan.

VROEG LEVEREN

Niet elk jaar gaat het zoals gepland. "Soms lammeren er in de eerste drie weken zo veel af dat we niet genoeg kraamhokjes hebben. Of moeten we toch ooien met lammeren naar buiten doen. Het is zo wisselend." Een deel van de schapen lammert niet op het eigen bedrijf, omdat er te weinig plek is. Elk jaar gaan zo'n driehonderd ooien voor de lammerij naar een boer in Harskamp. Van de Bor speent niet. "Dat kost één tot twee weken groei. En als de lammeren goed zijn, kunnen ze weg. Ik kan vroeg leveren en wil 85 procent van de lammeren kwijt zijn voordat het gros van andere schapenhouders op de markt komt." Hij levert rechtstreeks aan de slachterij. Overigens gaat de helft van de ooien onder

Suffolk- en Charollaisrammen om meer beveleesde lammeren te krijgen. De andere helft is zuivere fokkerij van Kempen om vervangingssooitjes aan te fokken.

CO2-NEUTRAAL

Van de Bor is een tevreden schapenhouder. "Ik blijf het prachtig vinden om met schapen te werken en buiten bezig te zijn. Burgers reageren ook positief. Ik zeg weleens: als je met je auto de weg blokkeert, krijg je opgestoken middelvingers. Als ik met een kudde over de weg loop, stappen de mensen met fototoestellen uit en zie ik duimen. Begrazing is een

mooie manier van natuurbeheer. Eigenlijk werken wij CO2-neutraal. In de stad is een maaimachine onze concurrent." De schapenhouder wil doorgaan met zijn begrazingstak. "Natuurlijk, ik ben geen bioloog of ecooloog, maar ik krijg wel meer ervaring. De contracten lopen gelukkig drie jaar en sommige zes jaar. Ik hoef niet steeds te onderhandelen. Evaluatiemomenten zijn er wel vaak. Die vind ik prettig. De opdrachtgevers weten dan waarmee ik bezig ben en ik leer wat zij willen. Want het is wel zo: de opdrachten die ik heb, wil ik zo goed mogelijk uitvoeren." <<



Een quad is geen luxe als je schapen grote terreinen begrazen. Van de Bor neemt hem mee in de trailer.



Schapen in de tunnelstal. Na het aflammeren komen ooien met lammeren hier.